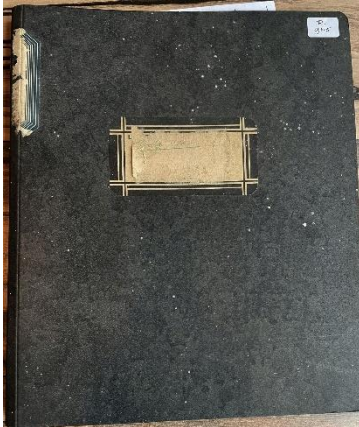

Koudumer verhalen uit de Tweede Wereldoorlog

NBS: de orders van Siemen de Jong

Een goed bewaard geheim uit de Tweede Wereldoorlog is de positie van Koudum als commandocentrum van de Binnenlandse Strijdkrachten (NBS) district IV, dat het grondgebied van geheel Zuid-Friesland omvatte, van Workum tot Lemmer. De landelijke NBS is opgericht in september 1944. Maar pas op 11 december kreeg de commandant van district IV de opdracht om een organisatie op te tuigen. Die commandant werd de voormalig legerofficier Siemen de Jong van Balk, tot dan commandant van de Ordedienst (OD) die met de verzetsgroepen LO (Landelijke vereniging tot hulp aan Onderduikers) en de KP (knokploeg) opging in de NBS.

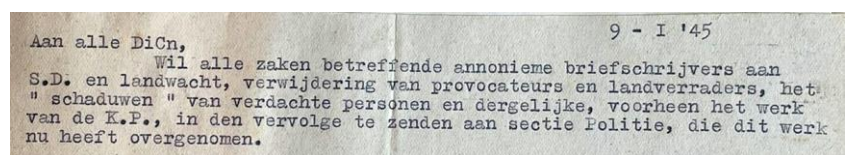
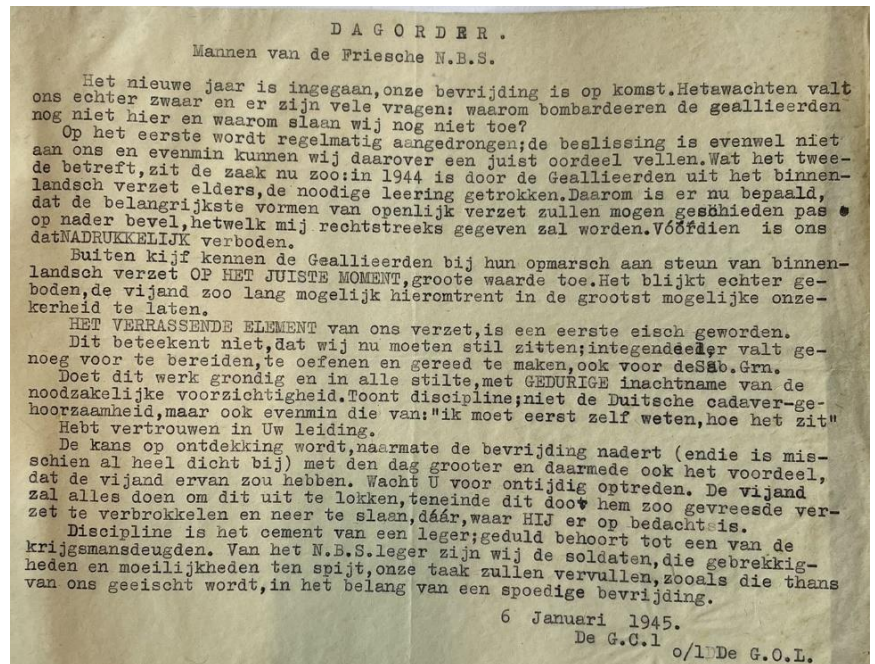

Zijn commandopost was in Koudum, in een leegstaande woning in de Kninebuert, achter de manufacturenwinkel van zijn zwager en zuster Jacob en Maaïke de Boer. Daar zat hij zijn orders te tikken. Koeriersters fietsten af en aan om ze te bezorgen. Een map met brieven en orders, lopend van 1 december 1944 tot en met 15 februari 1945, is in 2007 teruggevonden op het plafond van Verlengde Hoofdstraat nr. 8. Het zijn voornamelijk bevelen van de commandant van het gewest Friesland, soms gecodeerd. De map bevat ook de sleutel van de code.

Het lokale verzet liet zich niet breken door de moorden op Gerben Ypma en Tjalke van der Wal. Noodgedwongen verdwenen Theunis de Vries, Wiebe Munniksma en Johannes Hoekstra van het toneel. De rollen van Anne Osinga en Winus Steenhuizen werden groter. Nieuwkomers waren naast Siemen de Jong, onder andere zijn chef-staf, de onderwijzer Johannes Jacobus de Koningh (1906-1983) die toen waarschijnlijk ondergedoken was in Koudum, de geboorteplaats van zijn vrouw.

Ypma werd als rayonhoofd van de LO opgevolgd door Sierp Praamsma van Bolsward die tevens stafid 'verbindingen'

werd van de NBS district IV. Hij had de koeriersters onder zijn hoede. Praamsma schreef kort na de bevrijding een verslag dat lang alleen in kleine kring bekend was, waarin hij onder andere ingaat op de organisatie van de regionale NBS en op wapendroppingen. Hij noemt het aantal van 250 veelal oud-militairen die zich in september 1944 voor de latere NBS hebben aangemeld en stelt 800 onderduikers onder zijn hoede te hebben in zijn rayon de Zuidwesthoek tussen Workum en Balk.

De districtsstaf van de NBS Friesland district IV: staand v.l.n.r.: Pieter Epema, Workum (administratie); Benjamin Herre Steengenga, Balk (verpleging); Anne Tuinier, Oudemirdum; Sierp Praamsma, Bolsward (verbindingen); B. Steengenga, Idskenhuisen (financiën), Jan Th. Post, Laren (bewapening).
Zittend: J. J. de Koningh, Koudum (chef-staf); Siemen de Jong, Balk (districtscommandant) en H.L. Tissot van Patot, Den Haag (districtsoperatieleider).